

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 18 iyun (Çərşənbə günü) tarixli 207-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

Latın və yunan dilləri əvəzinə bizim klassiklər ərəb yaxud fars lisanlarını edadiyyə proqramlarına yükləmək istəyirlər. Lakin bunun heç bir cəhətdən faydası yoxdur. Zira ərəb lisanı na türk dilinə, nə də indiki Yevropa dillərinin heç birinə məxaz deyildir. Doğrudur, bir qədər ərəb ibarə və kəlmələri ana dilimizə daxil olmuşdur. Lakin yer üzündə öylə bir dil yoxdur ki, ona əcnəbi lisanlarından heç də qarışmamış olsun. Binaənileyh qamusumuzdakı [lügətimizdəki] ərəb kəlmələrinə faqət [sədəcə] qamus dairəsində olduğumuz ehtiyacı böyüdübd də məktəblərimizin onsuz da ağır proqramını daha yeni bir lisan əlavəsi ilə qalınlaşdırmağın heç mənası yoxdur.

Keçəlim ikinci səbəbə ki, ərəb mədəniyyətindən ibarət olmuş olsun.

Sahibləri ölmüş əski mədəniyyətlərlə uğraşmaq ancaq tarixə və asarı-ətiqə [qədim əsərlər] elminə aid bir vəzifə olduğundan, bunu tədris üçün məktəb proqramlarına daxil etmək olmaz. Buna dair Şəmsəddin Saminin gözəl bir təsvəvürü vardır ki, bəzi yerlərini maraqlılara təqdim edirəm. Sami yazır:

“Biz bu gün İbn Sinanın tibbi, İbn Rüşdün hikməti-ni, Cahizin kimyasını yenidən ehya və bunların kitablarını kitabxanaların tərtibatından çıxarıb ərəbdən əlsineyi-saireyi-islamiyyəyə [digər müsəlmanların dillərinə] tərcümə ilə meydanı-İntişarə vəz [nəşrə başlamaq] və onların tədrisinə məxsus məktəb və mədrəsələr bina etmək üçün na qədar hümmət və məsarifə möhtac isək, əsrimizin ən müəmməll fənn kitablarını daxi beynimizdə [aramızda] tədavülə çıxarmaq üçün o qədar hümmət və məsarifə möhtacdır. Halbuki İbn Sinanın tibbi ilə isitməni kəsməyə müttəacdır olammayacağımmız kimi, Cahizin kimyası və İbn Rüşdün hikməti ilə də na dəmiryolu lokomotivi ilə vaporu yürüdə bilər, na teleqraf qullana bilər. Bunun üçün biz ülamayi-islamın əsarı [islam alimlərinin əsərləri] ilə uğrışmağıq tarix və asarı-ətiqə ülamasına buraxaraq taməddün [təraqqi] etmək istəsək, ülum və fünunu Avropa mədəniyyəti-hazirasından almaliyız. Əshabın [Peyyəğəmbirin səhabələrinin, tərəfdarlarının] övadi yunan mədəniyyətini tamamilə alıb onlara peyrov olduqları [onların ardınca gətdikləri] halda, biz neyçün Avropa mədəniyyətini gah küfr və şirkə və gah təqlidə ittiham edərək öndən istifadə etmək istəmiriz? Yoxsa əshabi-kiramın övadanından dayənədə [dindarlıqda] daha qəvimiyyiz [güclüyüzümü, möhkəmizmi]?”

İştə sizə ən qəvi [möhkm] dəlillər. Mədəni olmaq istəyəcək olarsaq, fövt olmuş [ölmüş, yox olmuş] millətlərin yexasını buraxaraq, bugünkü mədəniyyətin sahibləri alman, frıng və ingilislərlə əlaqə və rabitədə bulunmalıyız. Onların dillərini, ədəbiyyatını öyrənərək istifadələrimizi [öyrəndiklərimizi] müürri-zəmanla [vaxt keçdikcə] öz türkəməizə tərcümə etməliyik ki, bununla həm Yevropa mədəniyyətindən uzaq düşməmək və həm də ana dilimizi ülum və fünun cəhətindən zənginləşdirmək məqsədinə nail olarız. Əks surətdə əlami-İslamdan min fərsəxlərlə uzağa qaçmış, mədəniyyətdən daha bir yüz il geriya atılarız ki, nəticədə yer üzündən sair cahil millətlər kimi müənaəhil [məhv] olmaq qorxusu görünür.

Binaənileyh [ona görə], miləli-mütəməddinəyə qovuşmaq fikrimiz varsa, edadiyyələrimizdə ərəb lisanı əvəzinə ingilis lisanını tələb etmək lazım gəlir. Tənəzzülüümüzün ümdə bəisi təəssübi-cəhilanəmiş olmuşdur. Buna bundan sonra dəmi yol veriləcəkdir? Yeni açılacaq üniərsadə şərq lisanları zürməsinə yaqın ki, ərəb lisanına da əhəmiyyət verilləcək. Buna heç bir sözüümüz ola bilməz. Lakin edadiyyələrdə ərəb lisanına heç bir lüzum yoxdur. Ümidəvram ki, bu nöqtələri proqram düzəldənlərimiz unutmasınlar.

Fərhad Ağazadə

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Aşqabad cəbhəsində

- İşbu iyun ayının 7-dən etibarən Aşqabad şəhəri təxliyəsi başlanmışdır. Cəbhədən alınmış xəbərlərə görə, Qəhqədə əhval dəyişməmişdir.

- Zakaspi hökuməti Azərbaycan nəzdindəki siyasi nümayəndəsi Qnesin dəyişilib əvəzində Stepanov təyin edilir.

Qaxzadən teleqraf

Qaxzadə fəvqaladə vəkalətə göndərilmiş olan Rza bəy Qaraşarov Daxiliyyə naziri cənabları ilə Parlament sosialist üzvlərinə böylə bir teleqraf göndərmişdir:

“İyunun 13-də Çaylı kəndində iki dəstə arasında atışma olmuşdur. Nəticədə iki nəfər qətl edilmişdir. Məhəllə-hadisəyə [hadisə yerinə] pristav getmişdir. Hər iki tərəf müqəssirləri verməkdən imtina etmişlər. Dünən uyezd nəçalnikinin [qəza rəisinin] müəvini öz mühafizə dəstəsi və təza təşkil edilən 100 nəfər millionerlər ilə məhəllə-hadisəyə azim olmuşsa da [getmişsə də], müvəffəqiyyətə nail olmamışdır. Həmişki kimi qanuni məmurlara təke olmayan Çaylı əhalisi yəna də müqəssirləri verməkdən imtina etmişlər. Axsam Çaylı kəndliləri atışma başlamışdır. Atışmada millionerlərdən biri və iki Çaylı əhli qətl edilmişdir. Bu gün səhar uyezdni nəçalnik nizami süvari dəstəsi və topxana ilə Çaylı kəndinə getmişdir. Təbəliyyət etmək [təbə olmaq] üçün bir saat möhtəd verilmişdir. Bu tələbə əməl edilmədikdə, süvarilər kəndə yaxınlaşdıqda atışma başlanmışdır. Topxana süvarilərə kömək etmişdir. Bir saatdan artıq atışmadan sonra Çaylı kəndi təslim olmuşdur. Çaylılardan tələf olanlar vardır. 125 adam həbs edilmişdir ki, bunlardan bəziləri səbah azad ediləcəkdir.”

Yevlaxdan protesto teleqrafı

Parlaman sədri naminə Yevlaxdan böylə bir teleqraf alınmışdır:

“Keçən il vətənimiz Azərbaycanın hərc-mərc zamanında Nuri paşa öz sədaqətli və bacarıqlı hərəkətləri ilə hayatımızı qan daryasında boğmaqla təhdid edən anar-xiyani dayandırdı. Ancaq onun alicanabana hərəkətinə görə, milli müharibə dayandırılıb biz azad nəfəs aldıq. Lakin biza xəbərlər çatmışdır ki, bizi xilas edənlər bir para qara fikirli və vətənimizin sülh ilə yaşamasını gözü götürməyən adamların təhriki ilə həbs edilmişlərdir. Biz, Yevlax əhalisi bununla Parlamanın xahiş edirik ki, Nuri paşanın həbsdən azad edilməsini tezliklə tələb etsin.”

Cəmaat nümayəndələri (imzalar)

Ziyahılar ittifaqında

9 həziran

İclas açıldıqda Ağə əfəndi [Axundzadə] idarəyə müraciətən ərz etdi ki, ümumi iclas qərar verməmişdir ki, istiqlalyyətimizə təcavüz edildiyi haqqında tam cəhan demokratiyasına bir müraciətnamə yazılsın. Lazımdır ki, bu müraciətnamə hazırlanılsın. İdarə müraciətnamənin yazılmasını mətbuat heyətinə mühəvəl etdi [təpsirdi].

Əxzi-əsgər [Hərbi çağırış] idarəsindən gəlmiş təzkirə oxunduqdan sonra qərar qoydu ki, təbliğat böliüyü təşkil etsin və bölük müttəsil [qara vermədən, daim] şəhərdə və kəndlərdə əhaliyə əsgər gətməyin əhəmiyyətini və mənasını qandırısın.

Maarif Şöbəsinədən daxil olmuş tədris kitabları nəşr olmaq xüsusunda məruzə oxundu. Bu məruzə Maarif Şöbəsinin gələcək sənəyi-tədrisiyyənin ibtidasına [əvvəlinə] milliləşmiş siniflər üçün məramnamələr, kitablar və başqa ləvazimati-tədrisiyyə hazırlamaq olduğu münasibətilə idarə qərar qoydu ki, bunları Maarif nazirinə təqdim edib nəzir cənəblərindən komissiya təşkil etmək izini istənilsin və lazım olan qədar para vermək sərəncamında olsunlar. Bunları nazirə təqdim etmək və izahət vermək üçün Səməd bəy Hacıəliyev intixab edildi [seçildi].

Markazi Ev Komitəsinə təyin olunmuş nümayəndə Camo bəy ərz etdi ki, kəndlərdə komitələr təşkil edəcək heyətə kəndisindən başqa iki nəfər də nümayəndə intixab etmək lazımdır. İdarə [Bəyramalibəyov] Teymur bəyi və [Abəşidə] Abdulla bəyi intixab edib təpsirdi ki, onlar Kəndlilər İttifaqı (Krestyanski Soyuz) ilə bərabər işləməlidir.

Sonra başqa bir məsələyə də diqqət yetirildi.

4-cü uçaştok ev komitəsinə

İyun ayının 19-dən etibarən 4-cü uçaştokvi ev komitəsinin 1 nömrəli dükənində məzkur [dəyilən] uçaştokun əhalisinə Markazi Ev Komitəsi tərəfindən hazırlanmış brezent ayaqqabılar satılacaqdır.

Qiymətlər: mərdəna [kişilərə] və zanəna [qadınlara] 330 manat, orta sinili [orta yaşlı] uşaq üçün 275 manat, uşaq üçün 220 manat.

Arzu edənlər komitanın dükəninə səhər saat 6-dan 2-dək müraciət etməlidirlər.

Ticarət məktəbində

Bu il Bakı Ticarət məktəbini 33 nəfər mütəəllim [şagird] bitirib şəhadətnamə almışlardır. Bunlardan 3 nəfəri müsəlman, 8 nəfəri yahudi, 3 nəfər rus, 1 nəfər polyak, 1 nəfər latış, qalan 17 nəfəri ermənilərdir.

Rus Milli Komitəsi

Bakıdakı Rus Milli Komitəsi həman sabıqkı qərar üzrə, Bakıda sükunət edən [yaşayan] ruslara pasport verməkdədir. Böylə ki, həmin iyun ayının 5-dən etibarən İvan Fyodoroviç Kureyevə pasport verib qalabəyi [komendant] və qubernatora təqdim etmişdir. Rus Milli Komitəsinin pasportu göy kağızda olub Rus Milli Komitəsinin böyük möhürü ilə möhürlənmişdir.

Yeni qalabəyi

Qradonaçnlıq vəzifəsinə təyin edilmiş olan min-başı Qudiyevin yerinə Bakı qalabəyisi müəvini Zalsman təyin edilmişdir. Mumaileyy [haqqında danışılan şəxs] dündənən etibarən kəndi vəzifəsini ifadə yürü etmişdir [başlanmışdır].

Yeni Sabuncu qalabəyisi

İstəfaya çıxmış olan Balaxanı-Sabuncu qalabəyisi Lüttəli bəy Əmircanov yerinə Səmad bəy Əlilşəğəndərov təyin edilmişdir. Mumaileyy dündənən etibarən kəndi vəzifəsini ifadə yürü etmişdir.

Gəncədən

(Xüsusi teleqraf)

Gəncədən idarəmizə böylə bir teleqraf gəlmişdir:

“Rusiya hökumətinin ən qarışıq bir zamanında Rusiyada yaşayan millətlər bəşvəvikiləri kirli pəncələrindən qurtarmaq üçün çərşədiqlərini bir anda, biz azərbaycanlılar da onlarla hürriyətimiz yolunda mübarizə edib, xananimizni dəğidib ərvad və uşaqlarımızı doğrayan o canavar qoşvalardan qurtulmağa çalışırdıq. Son gülləmiti atarkən bizi bu qara qüvvələrin əlindən qurtarmağa və qəsb edilən hüquq və hürriyətimizi istirdad [geri almaq] üçün bizim yal-vormağımıza Osmanlı qardaşlarımız imdadımızda gəldi, o xainlərin əllərindən bizi qurtardı. Osmanlı ordusunun başında bulunan komandanlar Nuri və Mürsəl paşalar olmasaydı, Azərbaycan pak bir şurişlik [hərcmərclik, iğtişaş] olardı. Bu komandanların sayəsində hər fənalığın önu alındı. O gündən bu günə qədər Azərbaycanda sülh və salamat iqa edildi [meydana gətirildi]. Osmanlı ordusu buradan gətdikdən sonra Nuri və Mürsəl paşaların və onların yoldaşları[nın] Batumda İngilis Komandanlığının əmri ilə bir taqım qarafikirlərin haqsız iftirlarına qurban edilərkən həbs edildiklərini bu gün biz Gəncə müsəlmanları böyük bir təəssür və hüznülə xəbər aldıq. Qafqaziyadakı ümum millətlərin salamatliyyəinə çalınmaqdan başqa bir qəbahətləri olmayan bu möhtəram adamların hər halda sərbəst buraxılacaqlarını müsəlmanların hamısı-

na tanılan ingilis hökumətinin Bakıdakı qüvvələri komandanlığından ümid və bu xüsusa böyük bir mit-inq tərtib edən biz Gəncə müsəlmanları sizin qəti cav-abinizə şiddətlə müntəziriz.”

Miting heyəti: Axund [Məhəmməd] Pişnaməzadə, “İttihad” sədri əvəzinə [Ağalar bəy] Səfikürdlü, “Müsavat” sədri [Məşhədi Əli] Rəfiyev, Müsəlman Sənətkarlar İttifaqı sədri [Yusif] Fərxixanov, “İttihad” Mərkəzi Komitəsi vəkili Əhməd Badi” Trinç.

Silah çıxarılmasını qadağan etmək

Daxiliyyə naziri Bakı qubernatoruna müraciətən məlum etmişdir ki, axır vaxtlar Azərbaycan Cümhuriyyətindən silah çıxarılması müşahidə olunur. Böylə hərəkət dövlət işlərinə böyük xəyanət add [hesab] edildiyindən, tezliklə öünüü almaq üçün lazımi tədbirlər ittixaz edilməsi [tədbirlər görülməsi] rica olunmuşdur.

Uyezd məktəbləri haqqında

Bakı vilayəti ibtidai məktəbin müdiri qubernatora məlum etmişdir ki, qəzalarda olan məktəblərin ləvazimatını mühafizə etməkənd ötrü nəçalniklərə və kənd yüzbaşılarna əmr sadir olunmuşsa da [əmr verilməmişsə də], bu vaxta qədər məktəblərə mühafizə qoyulmayıb və məktəblərin ləvazimatı oğurlanmaqdadır. Hal-hazırda məktəb ləvazimatına na qədar ehtiyac hiss edildiyini göstərərək, müdir, tezliklə həman məktəblərə mühafizə təyin edilməsini rica etmişdir.

Quba və Cavad qəzalarında rus zabitləri

- Quba qəzası qaimməqamı Bakı qubernatorunun əmri mövcubinə [əmrinə əsasən], şəhərdə və Qusarda sükunət edən [yaşayan] rus əfiserlərinin siyahısını təqdim etmişdir. Həmin siyahı üzrə məzkur [dəyilən] qəzadə 7 nəfər sabiq rus ordusu əfiserləri sükunət edib və heç bir işə məşğul deyildirlər. Bunlar Azərbaycan qulluğunda dəxi olmaıyırlar.

- Cavad qəzası qaimməqamı Salyan şəhərində və qəzasında sükunət edib Azərbaycan qulluğunda olmayan rus əfiserlərinin siyahısını qubernatora təqdim etmişdir. Həmin siyahı üzrə, orada 10 rus əfiserləri sükunət edib və heç bir işə məşğul deyildirlər.

Teleqraf xəttinin xarab edilməsi

Daxiliyyə naziri Bakı qubernatoruna məlum etmişdir ki, axır vaxtlar bəzi məmulum və xain şəxslər tərəfindən teleqraf xətlərinin xarab edilməsi müşahidə olunmaqdadır. Teleqraf işlərinin dövlət və məmləkət işlərinə na qədar lazım və mühüm olduğunu göstərərək, nazir qubernatorun xətlərin mühafizəsi üçün ciddi tədbirlər ittixaz edilməsini tələb etmişdir.

Əsgərlikdən qaçmaq cəzası

Zira kəndi əhli Əbdülməhəmməd Məşhədi Əbdürrəhmanov öz oğlunu əsgərlikdən qaçırmaq üçün gizlətməkdə müttəhim edildiyindən bir ay müddətinə həbsə alınmışdır.

AZƏRBAYCANDA

Zaqataladan

1919[-cu il] 28 Mayda Azərbaycan Hökumətinin birilliyi münasibətilə cəmaat saat 10 radələrində Zaqatala meydanına cəm olmağa başladılar. Zaqatala meydanı gözəl bayraqlarla müzəyyən edilərək [bəzədilərək] evlərin qabaqları, balkonlar xalı-xalçalar ilə, çiçəklərlə müzəyyən edilmişdi. Ataşbəzlik dəsgəhənin tədarükü bir tərəfdə, şəhər cəmaətı, ətraf küylərdən cəmaat axınısı müttəsil [arəsi kəsilmədən] gəlməkdə idi. Biləfərqi-millət, məzhəb [millət və məzhəb fərqi olmadan] cəmaətda bir şadlıq əsəri müşahidə olunurdu və hökumətimizin birilliyi münasibətilə xek-digərini [bir-birlərini] təbrik edirdilər. Cəmaat fəxr libaslarla müləbbəs olub [gözlə partılar geyinib] əllərində gül dəstələri, çiçək dəstələri olaraq başqa bir mənzərə təşkil edirdi.

Bir tərəfdən əsgərlərimiz, zabitan əfəndilər kəmalinizam və intizam üzrə şərqli oxuya-oxuya gəlib meydana sıra ilə dayandılar. Cəmaat miyanında [arasında] əsayiş-ümmümi hökmfərma idi [hökm sürürdü]. Bir tərəfdən biləfərqi-millət, məzhəb müəllim, müəllimələr öz mütəəllim, mütəəllimələr [oğlan və qız şagirdləri] ilə əllərində gül-çiçək dəstələri, qabaqlarında Azərbaycan bayrağı olaraq şərqli oxuya-oxuya meydana sıra ilə dayandılar. Hər kəs yek-digərini təbrik edir.

Bu halda bir kürsiyi-xitabət gətirib qoydular. Vali əfəndi təşrif gətirdilər və bir çox nətiqlər də hazır idilər. Ümum müdhiyyə və əsgəriyyə məmurları dəxi hazır idilər. Bu əsnada vali əfəndi nitqə başladı. Hazırına [orada olanlara] müraciətən:

“Həzərət! Bilmiş olasınz ki, bugünkü gün bizim üçün milli, tarixi bir bayramdır. Bu bayram münasibətilə sizi təbrik edirəm.

Qardaşlar! Bilmiş olasınz ki, yeddi yüz il bundan əqdam [qabaq] islam ələmində olan tərəqqi və mədəniyyət heç bir millətə müyassər olmamışdır. Hər bir tərəqqinin bir tənəzzülü, hər bir tənəzzülün bir tərəqqisi olmaq təbii bir işdir.

300 milyon təşkil edilən, kürreyi-ərzin [yer kürəsinin] bir tərəfini tutan islam ələmi öylə bir zaləladə, məhkumiyyətdə, asarətdə, çahələtdə qaldı ki, o tənəzzülün intahəsi [sonu, axırı] olaraq bu gün bizdə bir dürlü tərəqqi əsarı [tərəqqi] olaraq hökumətimizi göstəra bilərək. Həman tərəqqinin birinci nümunəsini ki, bu gün Azərbaycanın illiyi münasibətilə bayram edirik.

İndiyə kimi acnəbilər boyunduruğu altında əzildik. Çox əsarətlər gördük. Bundan belə öz hüququmuzu, vətənimizi, milliatimizi müdafiə etmək üçün qanımız və məmlizlə say etməliyik.

Bir il bundan əqdam məhkum bir millət ikən, bu gün hakim olduq. Xudənəkərdə [Allah ələməsin], hakim ikən məhkum olarıqsa, na kimi fəlakətlər bizi qarşılay-acağını bir dəfə düşünməliyik və o yolda sərfi-hümmət

və qeyrat etməli, cəmaatdan heç bir fərd öz hakimiyyəti uğrunda, öz hüququnu müdafiə yolunda, vətən və millət yolunda xidmət etməkdə müzəyiqə etməməliyik.

Bir baxın tarixlərdə əcdadımızın şən-şöhrətinə, nələr yapmışlar. Biz də onların övladıyız. Biz də onların gedən yolları ilə getməliyik. İttihad, ittifaq ilə yaşama-malıyıq.

Yaşasın Azərbaycan Hökuməti! Yaşasın onun sədiq təbəələri! Yaşasın şanlı və qəhrəman əsgərlərimizi!”

Bədəhu [sonra] komandan cənabları, Qəbulov Abdulla əfəndi, Nurulla əfəndi Qaziyev, məbus Bayram Niyazi əfəndi [Kiçikxanov] hərəsi birər nitq irad etdilər [nitq söylədilər].

Saat 1 tamamina kimi məclis davam eylədi. Əsgərlər şərqli oxuya-oxuya qalaya rəvan oldular. Şagirdlər əllərində bayraq, şərqli oxuya-oxuya küçələri dolaşmağa başladılar. Onların əqəbincə [arxasınca] cəmaat çağlı ilə küçələri dolaşmağa başladılar. “Urra” sədələri asıməna bülənd olurdu. Yenidən gəlib cəmaat meydana cəm oldular. Musiqi çalmağa başladı.

Axsam saat 11-ə kimi məclis davam eylədi. Meydanın hər tərəfi rangbarəng fanərlərlə, çiçəklərlə müzəyyən edilmişdi. Meydanın hər tərəfində ləmpələr yanı, qalanın ətrafı tamamilə çırağın edilmişdi. Cəmaat euyş-ışrətə [əylənməyə] məşğul, saat 7-də ataşbəzlik dəsgəhi başladı. Zaqatala meydanı adamlarla məmlu [dolul] idi. Hər kəs yek-digərini təbrik edir və tarixdə görünməmiş böyük bir bayram etdilər.

Məhəmməd Rüstəmov

Gəncədən

Xüsusi müxbirimizdən

Bir neçə gün bundan irəli dəmiryolda Hərbiyyə Nazarəti tərəfindən sübhəli birisi tövqiif edilib [tutulub] jəandamlara təslim edirlər. Sübhə üzünə tutulan bu zatın [şəxsin] vəsiqələri tələb edildiyi vaxt biri-birinə uymayan bir çox vəsiqələr göstərir. Vəsiqələrin birisi də Gəncə bələdiyyəsindən verilmiş olduğunu rəvayət edirlər. Ən nəhayət, edilən təhqiqatdan anlaşıllr ki, həman şəxs məşhur callad Dronun müəvini və sağ əli bulunan, yenə onun kimi müsəlman qanı içənlərdən Loris-Məlik Kalantar Aşxərbekdir. Bu adam bütün mənası ilə Dronun cinayət şərikidir. Hüdudumuz dəxi-İlində ədalətin pəncəsinə düşən böylə bir qətilə hökumətimizin şiddəti na cəza verəcəyini əhəli dörd gözələ bəkləyir.

Yenə iki gün əvvəl Yevlax komandanı tərəfindən birisi tövqiif edilmişdir. Bu da Azərbaycan Post və Teleqraf məmurlarından bir nəfər ermənidir. Bu harif Yevlaxda əcalə əşğıdakı məzmunda bir məruzə yazır: *“Yevlaxda qərrizən yoxdur. Mövqədə müsəllah [silahlı] 20 nəfər jəandama ilə yəna müsəllah 20 millis vardır. Yevlaxın ətrafı müsəlman köyləridir. Bunların həpsi təpadən dırmağa qədar müsəllahdırlar.”*

Bu sözləri buraya qədar yazdıqdan sonra yaxalanmış, Nərayə yazdığı sorulduğu vaxt cavab verməkdən imtina etmişdir.

Azərbaycanın bir çox yerlərində olduğu kimi, Gəncədə də qara qüvvələrlə mübarizə etmək üçün könüllü dəstəsi təşkil edilməkdədir. Bu işə ilk əvvəl iqdəm edənlər [addım atanlar] Türk Müəllimlər İttifaqı ilə sair həmiyyətli zatlardır. İcab etdiyi təqdirdə lazımi qədar könüllü xıxacəğı qəviyyəni [möhkm] ümid edilməkdədir. Böylə samimi hərəkətlərlə Azərbaycan xalqı yaşamağa hər halda qəbildirlər, zənn edirəm.

Bu son günlərdə Gəncədə yağmur yağdığı üçün əkinçilər təşvişdədir. Bığın vaxtı yağmurlu olması ziraətə [əkinçiliyə] zərərli olduğu məlumdur. Taxılın fiyatı hər gün bir az düşməkdədir. Gəncə həvalisində [ətrafında] bu il əkinlər çox gözəldir. Bağlar da ziyan-sızdır.

Bahalıq davam edir. Hökumət bir çox şeylərə qiymət təyin etmişdirsə də, dinləyən yoxdur.

Ağdaşdan

Baqajlarda xəyanət

Baqajlarda olan xayanətlər hər kəsə məlumdur. Bu böyük xəyanətlərə ən çox zavallı fığqaralar məruz qalırlar.

Məsələn, bu müdhış bahalığa tab gətirəmməyib acı bir həyat içində pəncələnmış zavallılar ev əşyasını yaxud malqarını satıb əlinə keçirdiyi bir az para ilə Bakıya gedir və oradan pesok və sairə alıb mənfəət qəsdı ilə və bu surətlə bahalığın təzyiqi altında əzilən əhləyalının acı həyatını təmin edəcəyinə ümidvar olaraq məmmuniyyətlə aldığı malı baqajla gətirirlər.

Lakin bu ümidlər içində çırpan zavallı baqajı çıxardarkən pesok yerinə torpaq, yaxud duz, parça təyin olduğna iki-üç top çıxardıb əvəzində kərpic və kirəmit olduğunu görərək başaşaxtəndən [şadlıq-gülüş] içində olan simasında məğmumiyyət [dərd, qüssə] hasil olaraq yaqını gözəlindən axan bir qaç damla yaş kir-piklər arasında dolaşıb qalır və yanıqlı bir ah çəkərək acı bir vəziyyətlə geri dönr...

İştə, bu hal bir-iki dəfə deyil, bir adət şəklini almışdır.

Hələ keçən gün Ləki istasyonunda baqajdan mal çıxardarkən Molla Əzim Əziz oğlunun bir tay parçasından bir top götürərək əvəzində kərpic qoyduqları kimi, Hacı Məhəmməd Hacı İsmayıl oğlunun və şamaxılı Səftər bəyinin parça taylarırın hərasından iki top götürərək əvəzində kərpic və kirəmit qoymuşlardır.

Həsili, baqajdan salamat mal çıxarmaq mümkün deyildir. İştə bu xəyanət Bakı istasyonunda yaxud Ləki istasyonunda vüqə gəldiyinə sübhə ediləmməz. Binaənileyh [ona görə], möhtəram gənc Azərbaycan hökumətimiz heç bir vaxt böylə xəyanətlərə yol verməklə cəmaatımızı pərişan etməməlidir və etməyəcəyini qəviyyəən [möhkm] zənn edirik.

Məhəmmədraz Əbdizadə

İtibdir

Lətif Mikayıl oğlu, 20 yaşında, şuşalı, bu gün üç gündür ki, itibdir. Onun barəsində xəbərləri olanlardan acizənə rica edirəm ki, Rəmani, 2-ci polis idarəsinə xəbər versinlər.

10241

İtibdir

Altı ay olar ki, Nüsrət Həzrətqulu oğlu, 30 yaşında, Mərdəkanlı itibdir. Harada itdiyi və nə olduğu məlum deyil. Onun barəsində məlumat olanlardan acizənə rica edirəm ki, bu adresə xəbər versinlər: Nijni Naqorni 124, Həzrətqulu Ağaqulu oğlu.

10240

Acizənə xahiş olunur

Faytonçudan 15 həziran axşam onun faytonunda qalmış iki şlyapanı, biri qış, biri yay şlyapasını yaxşı bəxşişə olaraq gətirib bu adresə versin: Mali Kəpostnoy nömrə 2. V. A. Sergeyeva.

10242

Diş həkimi S. M. Hamburg

Nikolayevski nömrə 29, Parlament qarşısında. Telefon nömrə 5-96. Kauçuk və qızıl üzərində süni dişlər qayırır. Dişləri ağrısız çəkir.

8756

Doktor Musa bəy Rəfiyev